Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014 - 2020

Cydweithrediad LEADER 2014 – 2020 – Canllawiau Atodol

© Crown Copyright 2015 ISBN Number: 978-1-4734-7929-6

Cydweithrediad LEADER 2014-2020 – Is-Fesur Canllawiau Atodol 19.3:

Paratoi a rhoi gweithgareddau Cydweithredu'r Grŵp Gweithredu Lleol ar waith

Dogfen ganllaw atodol yw hon sy'n canolbwyntio ar Fesur 19.3: paratoi a rhoi gweithgareddau Cydweithredu'r Grŵp Gweithredu Lleol ar waith. Dylid darllen y ddogfen hon ynghyd â dogfennau Llywodraeth Cymru, ac nid yw'n eu disodli: "Canllawiau LEADER" a "Canllawiau Strategaethau Datblygu Lleol LEADER".

Mae'r Nodiadau Canllaw hyn er gwybodaeth ac ni fwriedir iddynt ddisodli Rheoliadau perthnasol yr UE, rheoliadau Cymorth Gwladwriaethol a/neu ddeddfwriaeth ddomestig Cymru, ac nid yw'r Nodiadau hyn ychwaith yn ddehongliad diffiniol o'r fframweithiau cyfreithiol hynny. Noder y gallai'r rheolau manwl ar gyfer cymhwysedd gweithgareddau a/neu wariant newid drwy gydol cyfnod y Rhaglen.

Mae'r Comisiwn Ewropeaidd wedi datblygu canllawiau ar gyfer rhoi gweithgareddau Cydweithredu LEADER ar waith ar gyfer y cyfnod 2014 i 2020. Mae'r ddogfen gyfeirio hon yn nodi fframwaith y Comisiwn a'r prosesau allweddol sy'n gysylltiedig â chyflawni camau cydweithredu LEADER.

http://docs.enrd.eu/newsletter/20141119_LEADER_Cooperation-Guide-2014-20.pdf

Cyflwyniad a chefndir

Mae **LEADER** yn ddull datblygu lleol (CLLD) o dan arweiniad y gymuned sydd wedi'i ddefnyddio ers dros 20 mlynedd i gynnwys unigolion lleol wrth gynllunio a chyflwyno strategaethau, gwneud penderfyniadau a dyrannu adnoddau ar gyfer datblygu eu hardaloedd gwledig.

Mae cydweithredu yn un o 7 egwyddor allweddol dull LEADER. Hefyd, mae gan EAFRD a'r EMFF ddarpariaethau penodol ar gyfer Cydweithrediad CLLD.

Mae'r gefnogaeth i Gydweithredu yn elfen orfodol o fesur LEADER ym mhob Rhaglen Datblygu Gwledig.

Gall cydweithrediad ardal Grŵp Gweithredu Lleol (GGLl) ag ardaloedd daearyddol eraill fod yn elfen allweddol o Strategaeth Datblygu Lleol GGLl neu ased ychwanegol i'r strategaeth hon. Gall cydweithredu esblygu fesul cam o gyfnewid profiadau, i drosglwyddo arfer addawol i weithgaredd cyffredin. Cydweithredu â thiriogaethau eraill sy'n gweithredu LEADER neu fathau eraill o Lleol a Arweinir gan y Gymuned

Gall datblygu (CLLD) hefyd fod yn offeryn strategol y gall y Grŵp Gweithredu Lleol ei ddefnyddio i gyrraedd y màs critigol sydd ei angen ar gyfer rhai prosiectau neu i gyfuno adnoddau ac arbenigedd ategol.

Yn ogystal â chydweithredu rhwng tiriogaethau (rhwng Grwpiau Gweithredu Lleol o fewn Aelod-wladwriaeth), mae cydweithredu trawswladol yn rhoi gwerth ychwanegol Ewropeaidd atodol i ddatblygu lleol.

Mae cydweithredu yn ffordd o ehangu safbwyntiau lleol a dod â gwybodaeth newydd i'r ardal er mwyn gwella strategaethau lleol. Gall hybu cymeriad arloesol camau datblygu lleol a chyfrannu at fwy o gystadleurwydd yn yr ardal drwy e.e. meithrin gallu, cyflwyno partneriaid busnes newydd, lledaenu arloesedd, gwybodaeth a sgiliau newydd.

Mae cydweithredu yn elfen orfodol o fesur LEADER yng Nghymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020, felly, mae'n ofynnol i bob GGLl ymgymryd ag o leiaf un prosiect neu weithgaredd cydweithredu yn ystod cyfnod y rhaglen.

Cwmpas Cydweithrediad LEADER 2014-2020

Nodir ystod a chwmpas daearyddol partneriaid posibl y gall Grwpiau Gweithredu Lleol gydweithredu â hwy o dan fesur LEADER yn Erthygl 44 (2) o Reoliad (UE) Rhif 1305/2013. Dehonglir hyn yn eithaf eang gan ystyried y gwahanol fathau o bartneriaethau presennol o ardaloedd gwledig ag ardaloedd daearyddol eraill o fewn a thu allan i'r UE

Ar wahân i grwpiau gweithredu lleol eraill, gall partneriaid grŵp gweithredu lleol o dan yr EAFRD fod yn:

(a) grŵp o bartneriaid cyhoeddus a phreifat lleol mewn tiriogaeth wledig sy'n gweithredu strategaeth datblygu lleol o fewn neu y tu allan i'r Undeb. Rhaid i gwmpas gweithredu'r grŵp hwn fod yn debyg i gwmpas y Grŵp Gweithredu Lleol, ond nid oes rhaid iddo gydymffurfio â'r holl nodweddion a nodir yn Erthygl 33 o Reoliad (UE) Rhif 1303/2013 ynghylch strategaethau datblygu lleol a arweinir gan y Gymuned;

(b) grŵp o bartneriaid cyhoeddus a phreifat lleol mewn tiriogaeth nad yw'n wledig sy'n gweithredu strategaeth datblygu lleol.

Fodd bynnag, dim ond prosiectau a ddewisir gan Grwpiau Gweithredu Lleol o dan fesur LEADER sy'n gymwys i gael arian gan Gymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020.

Cydweithrediad LEADER yng Nghymru – cymharu'r dull gweithredu rhwng 2007-2013 a chyfnodau 2014-2020 ***Cyfnod y rhaglen: 2007-2013***

• 18 o Grwpiau Gweithredu Lleol (GGLl)

• Cynhaliwyd **8** prosiect Cymorth Technegol Paratoadol

• Rhoddwyd **3** phrosiect Cydweithredu trawswladol ar waith

• Rhoddwyd 16 o brosiectau Cydweithredu rhyng-diriogaethol ar waith

• Y Grwpiau Gweithredu Lleol yn cynnig prosiectau i'w dethol gan Lywodraeth Cymru (fel yr Awdurdod Rheoli)

• I ddechrau roedd proses dreigl yna yn ddiweddarach yng nghyfnod y Rhaglen symudodd hyn i gylchoedd ymgeisio

• Gwnaeth y Grwpiau Gweithredu Lleol gyflwyniad a chymryd rhan mewn cyfweliad panel fel rhan o'r broses ddethol yn ogystal â chyflwyno ffurflen gais ysgrifenedig

Cydweithrediad LEADER yng Nghymru - ***Cyfnod Rhaglen 2014-2020:***

• 18 o Grwpiau Gweithredu Lleol sy'n cwmpasu wardiau cymwys o 21 o'r 22 ardal Awdurdod Lleol yng Nghymru.

• Mae Strategaethau Datblygu Lleol (LDS) wedi'u cymeradwyo a chytunwyd ar ddyraniadau'r gyllideb.

• Mae pob LDS yn cynnwys ymrwymiad i ymgymryd ag o leiaf 1 prosiect Cydweithredu yn ystod cyfnod y rhaglen.

• Bydd prosiectau Cymorth Technegol a Chydweithredu Paratoadol yn cael eu dewis drwy **weithdrefn ddethol leol** a gynhelir gan y Grwpiau Gweithredu Lleol gan ddefnyddio rhan o'r gyllideb a ddyrannwyd iddynt (o dan M19.3).

• Dylai'r meini prawf cymhwysedd a dethol ddilyn yr un dull a ddefnyddir ar gyfer prosiectau lleol a weithredir o dan yr LDS. Cyfeiriwch at "Ganllawiau LEADER" Llywodraeth Cymru a "Chanllawiau Strategaethau Datblygu Lleol LEADER".

• Hyd yn oed pan fo'r detholiad, fel yng Nghymru, yn cael ei arwain gan GGLl, dylai'r broses gael ei gwneud yn glir ac yn dryloyw fel y gellir ei deall yn hawdd yn lleol a chan Grwpiau Gweithredu Lleol o Aelod-wladwriaethau eraill. Ar gyfer dewis prosiectau, argymhellir bod y GGLl yn gweithredu naill ai gyflwyniad treigl neu ffenestri ymgeisio chwarterol (4 y flwyddyn yn cau ar 31 Mawrth, 30 Mehefin, 30 Medi, 31 Rhagfyr) i leihau oedi. Os defnyddir yr un dyddiadau cau gan bob GGLl yng Nghymru (ac eithrio'r rhai sydd â phroses dreigl) yna bydd hyn yn symleiddio ymgysylltiad gan Grwpiau Gweithredu Lleol y tu allan i Gymru. Fel arall, mae perygl y bydd dryswch gan fod gan Grwpiau Gweithredu Lleol derfynau amser gwahanol yng Nghymru.

• Argymhellir dod o hyd i ffyrdd o roi, er enghraifft, cymeradwyaeth dros dro wrth aros am gymeradwyaeth Awdurdodau Rheoli eraill o fewn amserlen resymol.

<u>Cymorth Paratoadol Technegol (PTS)</u>

Cyn cyflwyno cynnig llawn ar gyfer prosiect Cydweithredu, gall ymgeiswyr wneud cais i'r Grŵp Gweithredu Lleol (GGLl) am gostau sy'n gysylltiedig â chyfnewid profiad (e.e. cyfarfodydd gyda phartneriaid posibl, ffioedd teithio, llety a dehonglwyr) neu rag-ddatblygu prosiectau (e.e. astudiaeth ddichonoldeb prosiect, ymgynghori ar faterion penodol, costau cyfieithu, costau staff ychwanegol).

Mae'r Comisiwn Ewropeaidd wedi gwneud PTS yn elfen orfodol o'r cymorth i Gydweithrediad LEADER, er mwyn rhoi hwb i'r nifer sy'n manteisio ar weithgareddau Cydweithredu gan Grwpiau Gweithredu Lleol.

Efallai bod y gwaith paratoi yn cael ei wneud ond yn y pen draw mae'r GGLl yn penderfynu peidio â chymryd rhan yn y prosiect Cydweithredu. Fodd bynnag, gellir rhoi cymorth technegol paratoadol ond o dan yr amod, ar adeg y cais, y rhagwelir gweithredu prosiect pendant. Rhaid i'r GGLl wirio cyn rhoi Cymorth Technegol Paratoadol bod yr ymgeisydd yn gallu nodi amcanion/cymeriad prosiect wedi'i gynllunio ac wedi cael digon o gyfathrebu â phartneriaid prosiect posibl i haeddu archwiliad pellach drwy Gymorth Technegol Paratoadol. Bydd angen cofnodi'r wybodaeth hon ar y ffurflen gais. Mae pob rhan o'r Deyrnas Unedig wedi cytuno i ddefnyddio templed cyffredin ar gyfer cymorth paratoadol (Atodiad 1).

Prosiectau cydweithredu

Prosiect Cydweithredu:

"gellir ei ddisgrifio fel gweithgaredd pendant gyda darpariaethau y gellir eu nodi'n glir yn arwain at fanteision i'r tiriogaethau. Gallai prosiectau hefyd ganolbwyntio ar feithrin gallu a throsglwyddo profiad datblygu lleol drwy e.e. cyhoeddiadau cyffredin, seminarau hyfforddi, trefniadau gefeillio (cyfnewid rheolwyr rhaglenni a staff) sy'n arwain at fabwysiadu dulliau methodolegol a gweithio cyffredin neu at ymhelaethu ar waith datblygu ar y cyd neu gydgysylltiedig."

Paragraff 3.2.2 o Ganllawiau Cydweithredu LEADER y Comisiwn (19/11/2014) Mae tri phrif gategori o brosiectau Cydweithredu LEADER:

1. Prosiectau Cydweithredu Trawswladol (prosiectau rhwng Grwpiau Gweithredu Lleol yng Nghymru a phartneriaid o Aelod-wladwriaethau eraill neu bartneriaid o diriogaethau mewn trydydd gwledydd y tu allan i'r Undeb Ewropeaidd);

2. Cydweithredu Rhyng-diriogaethol (h.y. o fewn Aelod-wladwriaeth y DU: GGLl(au) Cymru yn cydweithio â GGLl(au) o'r Alban, Gogledd Iwerddon neu Loegr); a
3. Cydweithredu Rhyng-diriogaethol sy'n cynnwys Grwpiau Gweithredu Lleol Yng Nghymru yn unig.

Prosiectau Cydweithredu Trawswladol

Bydd Grwpiau Gweithredu Lleol yng Nghymru sy'n ymwneud â phrosiect Cydweithredu trawswladol yn gyfrifol am asesu a chymeradwyo eu rhan hwy o'r

prosiect cyffredinol, yn ogystal â chyhoeddi'r dyfarniad grant, prosesu hawliadau a gwneud taliadau, yn seiliedig ar eu cyfraniad ariannol y cytunwyd arno tuag at y prosiect.

Mae templed Cytundeb Partneriaeth Trawswladol ar gael i gynorthwyo Grwpiau Gweithredu Lleol (Atodiad 2).

Gall hyn fod yn arbennig o ddefnyddiol pan fydd GGLl Cymru wedi'i ddewis i weithredu fel partner arweiniol y prosiect, fodd bynnag, nid yw'r templed yn orfodol a gall y Grwpiau Gweithredu Lleol dan sylw ddewis defnyddio templed a ddarperir gan un o'r gwledydd eraill sy'n ymwneud â'r prosiect.

Cydweithredu Rhyng-diriogaethol - DU

Bydd prosiectau rhyng-diriogaethol yn cael eu trin a cheir adrodd arnynt ar wahân i brosiectau trawswladol. Fodd bynnag, bydd y broses o brosesu a gweinyddu prosiectau sy'n cynnwys Grwpiau Gweithredu Lleol o fewn rhannau eraill y DU i bob pwrpas yr un fath ag ar gyfer prosiectau trawswladol. Bydd Grwpiau Gweithredu Lleol Cymru yn gyfrifol am asesu a chymeradwyo eu rhan hwy o'r prosiect cyffredinol, yn ogystal â rhoi'r dyfarniad grant, prosesu hawliadau a gwneud taliadau, yn seiliedig ar eu cyfraniad ariannol y cytunwyd arno tuag at y prosiect.

Cydweithredu Rhyng-diriogaethol – Cymru'n unig ar gyfer Cydweithredu sy'n cynnwys Grwpiau Gweithredu Lleol yng Nghymru yn unig:

• Bydd un cais yn cael ei ddatblygu ac yna'n cael ei gyflwyno i'r holl Grwpiau Gweithredu Lleol a ddewiswyd ar yr un pryd

• Bydd y Grwpiau Gweithredu Lleol sy'n cymryd rhan yn cytuno ar GGLl Arweiniol i weinyddu'r prosiect ac yn gweithredu fel y prif bwynt cyswllt ar gyfer yr ymgeisydd

• Bydd y Corff Atebol ar gyfer y Grŵp Gweithredu Lleol Arweiniol yn gwneud yr holl daliadau ac yn eu hail-hawlio gan Lywodraeth Cymru

• Gall ail GGLl(au)/Corff/Cyrff Atebol a enwebwyd ddilysu hawliadau cyn talu

Mae templed Cytundeb Partneriaeth Cydweithredu Rhyng-diriogaethol hefyd ar gael i ymgeiswyr a Grwpiau Gweithredu Lleol ei ddefnyddio (Atodiad 3).

Cytundebau Partneriaeth Cydweithredu

Ym mhob math o brosiectau Cydweithredu, argymhellir bod partneriaid yn rhagddiffinio/cytuno ar y meini prawf allweddol sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau sydd i'w dewis a'u cyflawni. Mae hefyd yn bwysig bod y partneriaid yn rhoi gwybod i'w gilydd am gynnydd gyda'r prosiect ac unrhyw newidiadau i'w weithredu, er mwyn caniatáu ar gyfer addasiadau angenrheidiol sy'n sicrhau bod amcanion y prosiect y cytunwyd arnynt ar y cyd yn cael eu cyflawni. Ar ddechrau prosiect Cydweithredu

LEADER, dylai'r partneriaid lofnodi Cytundeb Partneriaeth sy'n nodi tasgau pob partner yn glir.

Y Partner Arweiniol

• Gall prosiectau cydweithredu ddynodi "Partner Arweiniol" (neu "Cydgysylltu LAG"): nid yw hyn yn orfodol ond fe'i hargymhellir yn fawr.

• Heb Bartner Arweiniol mae'n rhaid rhannu tasgau'n glir iawn rhwng y partneriaid a lefel uchel iawn a chyfartal o ymrwymiad.

• Gall cyfrifoldebau'r partner arweiniol gael eu cwmpasu gan gyllideb prosiect uwch na'r partneriaid eraill. Gellir ariannu hyn naill ai o gyllideb y GGLl neu'r Rhaglen ar gyfer Cydweithrediad y partner dan sylw; neu gan gyfraniad gan bartneriaid eraill y prosiect.

Fel arfer, dylai rolau a chyfrifoldebau'r partner arweiniol gynnwys:

• Llywio a chydlynu dyluniad y prosiect - gan gynnwys paratoi'r Cytundeb Partneriaeth rhwng y partneriaid;

• Cydgysylltu a monitro'r ceisiadau am gyllid gan bob partner;

• Llywio a chydlynu'r gwaith o weithredu'r prosiect a'r tasgau sydd i'w cyflawni gan bob partner (trefnu cyfnewidfeydd, allbynnau ar y cyd ac yn y blaen);

• Monitro a chyfathrebu cyflawniadau a chynnydd ariannol.

Rôl y Rhwydwaith Ewropeaidd ar gyfer Datblygu Gwledig a Rhwydweithiau Gwledig Cenedlaethol 2014-2020

Mae gan brosiectau cydweithredu trawswladol heriau penodol sy'n gysylltiedig â hwy oherwydd efallai y bydd angen cael gwahanol elfennau o'r costau a gymeradwywyd a'r hawliadau a delir gan wahanol Awdurdodau Rheoli. I gydnabod y materion hyn, mae gan Reoliad (UE) Rhif 1305/2013 ddarpariaethau a ddylai helpu i weithredu drwy roi rhwymedigaethau penodol ar Awdurdodau Rheoli ar gyfer rheoli cydweithredu trawswladol, yn ogystal â rhwymedigaethau ar gyfer y Rhwydwaith Ewropeaidd ar gyfer Datblygu Gwledig a'r Rhwydweithiau Gwledig Cenedlaethol, o ran y cymorth technegol ar gyfer cydweithredu trawswladol.

Mae cryn dipyn o ganllawiau am weithgareddau cydweithredu ar gael gan Uned Gymorth Rhwydwaith Gwledig Cymru, gwefan y Comisiwn ei hun a'r Rhwydwaith Ewropeaidd ar gyfer Datblygu Gwledig.

Mae gan Rwydwaith Datblygu Gwledig Ewrop (ENRD) Mae gan ENRD fandad clir i:

• cefnogi mentrau trawswladol a'r Rhwydweithiau Gwledig Cenedlaethol o ran Cydweithrediad LEADER

• cydweithredu â'r cyrff rhwydweithio a chymorth technegol ar gyfer CLLD a sefydlwyd gan y Cronfeydd ESI eraill, hefyd yn arbennig o ran Cydweithredu trawswladol

Rhwydweithiau Gwledig Cenedlaethol (NRNs)

Mae'r NRNs yn canolbwyntio'n benodol iawn ar ddarparu cymorth technegol a hwyluso gweithgareddau cydweithredu'r Grwpiau Gweithredu Lleol. Gellir gwneud hyn drwy wahanol hyfforddiant ac offer technegol, ond gall hefyd gynnwys darparu ymgynghoriaeth neu fentora unigol neu gyfunol.

Uned Cefnogi Rhwydwaith Gwledig Cymru (WRNSU) Yng Nghymru bydd WRNSU yn:

• hwyluso Cydweithrediad LEADER drwy gynorthwyo Grwpiau Gweithredu Lleol i nodi cyfleoedd i gydweithredu drwy gysylltu ac ysgogi syniadau.

• cysylltu â NRNs ac ENRD eraill y DU a bydd yn rhannu gwybodaeth am brosiectau Cydweithredu mewn Aelod-wladwriaethau eraill ac yn cynorthwyo Grwpiau Gweithredu Lleol gyda Chwiliad Partner

Mae'n ofynnol i Lywodraeth Cymru, fel yr Awdurdod Rheoli, gan y Comisiwn Ewropeaidd gyhoeddi'r gweithdrefnau gweinyddol cenedlaethol neu ranbarthol sy'n ymwneud â dethol prosiectau TNC a rhestr o gostau cymwys ar y ddwy flynedd ddiwethaf ar ôl dyddiad cymeradwyo eu Rhaglenni Datblygu Gwledig.